

Forord

Å arbeide med denne oppgaven har vært lærerikt og spennende, og gitt meg et dypere innblikk i hvordan sosiale medier kan bidra til elevenes læring. Blogg er et sosialt medium som mange barn og unge har et forhold til, og det har vært spesielt spennende å lese mer om hvordan man kan nyttiggjøre seg av elevblogger og andre sosiale medier i norskundervisningen. Med den kunnskapen jeg nå har fått om emnet, tror jeg at pedagogisk bruk av blogg kan være både nyttig og motiverende for elevene. Dette er kunnskap jeg vil ta med meg som lærer, og som jeg uten tvil kommer til å nyttiggjøre meg av i egen undervisning.

Gjennom arbeidet har jeg hatt tett kontakt med medstudenter i gruppa. Vi valgte å dele det opp slik at to og to studenter skulle gi hverandre respons. Jeg har derfor samarbeidet sammen med Trygve, noe som har fungert veldig godt. Vi ble tidlig enige om å prøve og ligge i forkant av fristene for veiledning og innlevering, og har klart dette uten store problemer. Tidlig i prosessen drøftet vi ulike problemstillinger sammen i forelesning, før vi noen dager senere snakket sammen igjen og forhørte hverandre om hvilken problemstilling vi hadde landet på. Videre ble vi enige om en dato for å se på hverandres oppgaver og ha en samtale over Skype. Dette ble en konstruktiv samtale hvor vi utvekslet tilbakemeldinger på oppgavens språk og innhold. Etter samtalen med Trygve besluttet jeg å gjøre noen mindre endringer, og i så måte opplevde jeg samarbeidet som svært nyttig.

Barn og unges mediebruk – en arena for læring?

Innledning

Skolen slik vi kjenner den er tradisjonelt bygd rundt to typer formidlingsteknologier. Den ene er lærerens undervisnings- og veiledningspraksis, mens den andre er den skriftbaserte formidlingen gjennom lærebøker og skriftbaserte medier som bøker, arbeidshefter, kladdebøker og liknende. Ifølge Arne Krokan bidrar dette til at skolen har liten erfaring i å bruke den nye, digitale infrastrukturen for sosial samhandling, for kommunikasjon og læring som finner sted utenfor den formelle opplæringen (Krokan, 2012). I denne oppgaven vil jeg fokusere på barn og unges mediebruk og vårt digitale samfunn, og se på i hvilken grad man kan nyttiggjøre seg av et sosialt medium i pedagogisk sammenheng. Jeg har i denne sammenheng valgt å ta for meg blogg som sosialt medium, og vil drøfte hvordan bruk av blogg i norskundervisningen kan bidra til elevenes læring. Drøftingen vil ta utgangspunkt i pensumlitteratur, samt annen aktuell litteratur som er relevant for emnet. Problemstillingen for denne oppgaven lyder dermed: «Hvordan kan bruk av blogg i norskundervisning på ungdomstrinnet bidra til elevenes læring?»

Blogg som begrep

Ordet blogg kommer fra det engelske ordet *blog*, som igjen er en forkortelse av ordet *web-log*. Blogging er et fenomen som startet i 1990-årene som utforming av personlige dagbøker, og som utviklet seg som diskusjons- eller informasjonstemaer publisert på internett. Bloggene består av oppføringer som refereres til som innlegg eller artikler, hvor innleggene gjerne vises i en rekkefølge hvor det nyeste blogginnlegget vises først (Breivik, 2015). Karakteristisk for bloggen er at dette er et personlig medium, noe som ifølge Brit Helen Hetland Haavik betyr at eieren har all kontroll over måten han eller hun vil kommunisere på. I så måte er bloggeren både redaktør, korrekturleser, grafisk designer for egen blogg (Haavik, 2012). Dette bidrar til at veien fra egne tanker til offentlig publisering av disse tankene blir svært kort, noe som igjen kan sies å være et godt bilde på de mange mulighetene utviklingen av Web 2.0 har gitt oss.

De siste årene har blogging, gjennom den personlige bruken av blogger, vært preget av mange fordommer. Disse fordommene har bidratt til at flere har ansett blogg for å være et sosialt medium som først og fremst består av «rosablogger», hvor tidligere realitydeltakere, fotballfruer og andre influensere deler en forherliget versjon av sitt daglige liv. Dette representerer imidlertid ikke helheten som i dag består av et bredt spekter av ulike sjangre. Ifølge Breivik kan vi i dag snakke om åtte forskjellige sjangere av blogger: profesjonelle

journalister, utradisjonelle journalister, blogger fokusert på et bestemt tema, utdanningssektoren, selvutfoldelse, virksomheter/markedsføring, forretningsblogger bak brannmurer og forskningsblogger (Breivik, 2015). I så måte dekker bloggsjangeren i dag alt fra «rosablogger» skrevet av tidligere realitydeltakere, til fagblogger skrevet av forskere ved ulike universiteter og høyskoler.

Drøfting

I dag har også blogg blitt tatt i bruk som et læringsverktøy i undervisning. I læreplanen for norskfaget heter det at: «*Digitale ferdigheter i norsk er å bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre. I denne sammenhengen er det viktig å kunne vurdere og bruke kilder på en bevisst måte*» (Utdanningsdirektoratet, 2006). Som nevnt er blogg et sosialt medium hvor elevene selv vil være både redaktør og korrekturleser. Dette redaktøransvaret krever at elevene utvikler et bevisst forhold til kildebruk, samtidig som arbeidet med bloggen vil bestå av et kontinuerlig arbeid med å skape og redigere ulike typer tekster. I så måte kan bruk av blogg som læringsverktøy i norskundervisningen kunne inngå som et sentralt verktøy i arbeidet med å utvikle digitale ferdigheter og skriveferdigheter i norsk.

Samtidig krever opprettelsen av elevblogger at læreren har god kunnskap om personvern og opphavsrett, og at man klarer å videreformidle viktigheten av dette til elevene. I en artikkel publisert i «Bedre skole», vektlegger Haavik det hun kaller for netikette. Hun hevder at man ved å ta i bruk blogg i undervisningen må gå inn på temaer som kildekritikk, personvern og lisensiering. Dette er et aspekt ved elevblogging som kan by på utfordringer både for lærer og elev. Det stilles her krav til at læreren besitter kompetanse til å kunne hjelpe, utfordre og be elever være varsomme eller slette innhold (Haavik, 2012). Likevel ligger det også viktig læring i dette arbeidet, da elevene lærer å vurdere medier og nettressurser på en stadig mer kritisk og bevisst måte. Problemstillinger knyttet til personvern og opphavsrett representerer i så måte en utfordring for lærere og elever, samtidig som også dette arbeidet kan bidra til utvikling av elevenes digitale dømmekraft, noe som også er meget relevant for norskfaget.

Elevenes arbeid med blogg vil imidlertid kunne være et nyttig verktøy i arbeidet med prosessorientert skriving i norskfaget. Prosessorientert skrivepedagogikk legger vekt på at elevene trenger veiledning når de skriver, både i forkant og underveis i prosessen. Likevel handler prosessorientert skriving om mer enn bare oppfølging fra en lærer underveis i skrivingen, og omfatter også samarbeid, interaksjon og dialog med medelever som sentralt i

skriveprosessen (Fjørtoft, 2014). Gjennom en blogg skriver ikke eleven tekster i bevissthet om at det kun er læreren som skal lese og vurdere tekstene, men i bevissthet om at de nå skriver for et større publikum. Ifølge Breivik er én av fordelene med å bruke blogg for læring nettopp det at elevene deler sin kunnskap med sine medelever, og at man ved å kommentere hverandres blogger, får frem forskjellige synspunkter, og dermed øker sin kunnskap og refleksjon (Breivik, 2015). Bruk av blogg som læringsverktøy i norskundervisningen kan oppfylle ulike mål og gjøres på ulike måter. I tråd med prosessorientert skrivepedagogikk er det likevel muligheten til å gi hverandre kommentarer og tilbakemeldinger som er essensielt. I tillegg til dette gir bloggen elevene mulighet til å publisere flere utkast og forbedre disse etter tilbakemeldinger fra medelever og lærer. I så måte blir det også enkelt for læreren å følge og vurdere elevens prosess, fremfor en ensidig vurdering av elevens endelige produkt.

Skrivetrening i form av prosessorientert skriving er imidlertid bare én av en rekke muligheter som foreligger gjennom at elevene produserer en blogg. I læreplanen for norskfaget etter 10. årstrinn finner man blant annet flere relevante kompetansemål knyttet til språk, litteratur og kultur. Et av kompetansemålene sier følgende: *«Mål for opplæringen er at elevene skal kunne beskrive samspillet mellom estetiske virkemidler i sammensatte tekster, og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilder»* (Utdanningsdirektoratet, 2006). Dermed må elevene få kjennskap til hva en sammensatt tekst er og hvordan ulike uttrykksmåter kan komplementere hverandre i en tekst. Gjennom bloggen får elevene imidlertid muligheten til selv å bli kjent med hvordan man kan utforme multimodale og medierike tekster. I en blogg gis elevene blant annet muligheten til å knytte bilder og videomateriale til egne tekster, og får i så måte en fin mulighet til å utforske hvordan samspillet mellom ulike modaliteter kan fungere i praksis.

Å bruke blogg i norskundervisningen på denne måten krever imidlertid at man som lærer foretar en rekke valg. Ett av disse valgene er knyttet til hvor vidt bloggen skal være offentlig eller om den kun skal være åpen for lærer og medelever. Eventuelt kan bloggen være åpen for alle, men anonymiseres for offentligheten. Dette er også et element ved pedagogisk bruk av blogg som tas opp av Breivik: *«For noen dreier skepsisen seg om spørsmål om anonymitet versus offentlighet. Noen ønsker å blogge anonymt. Mange er redde for å være synlige i det digitale rom eller for at de utleverer seg»* (Breivik, 2015, s. 112). Når man skal ta i bruk bloggen innenfor norskfaget er det ikke nødvendigvis hensiktsmessig at bloggen er åpen for offentligheten, da det likevel er mulig å gi tilbakemeldinger for lærer og medelever. Like fullt er dette en vurdering man må ta, og som læreren gjerne kan diskutere med elevene.

Samtidig kan elevene gå glipp av viktig læring dersom læreren avgjør at bloggen skal være privat. I en artikkel for Faculty focus skriver John Orlando følgende: «*One of the benefits of blogging is that it is public, and we are more attentive to the quality of our work when it is public than if it is just viewed by one other person. [...] Students are less invested in LMS discussions and often lend the minimum commentary necessary fulfil the requirement. But students become much more invested in their work when blogging, and thus are more engaged with the material*» (Orlando, 2010). Dette er ifølge Ida Aalen også et generelt trekk ved sosiale medier. Sosiale medier har ifølge Aalen to viktige egenskaper som gjør oss mer motivert for å gjøre et godt inntrykk, nemlig det at man har et potensielt stort publikum og at dette publikumet som oftest er personer man må forholde seg til i fremtiden (Aalen, 2015). Gjennom at bloggen kun forblir tilgjengelig for lærere og medelever, vil publikumet man når gjennom bloggen, tilsvare det publikumet elevene har ved et diskusjonsinnlegg i en læringsplattform som Fronter eller Itslearning. Gjennom å utvide dette publikumet vil elevene bli mer opptatt av kvaliteten på eget arbeid, samtidig som det vil kunne foregå en uformell læring gjennom at elevene må forholde seg til en annen type offentlighet.

Pedagogisk bruk av blogg i norskundervisningen begrenser seg imidlertid ikke til norskfaget alene. Dersom bloggen også tas i bruk i andre fag, kan dette være en fin metode for å øke tekstproduksjonen også i disse fagene. Eksempelvis kan elevene gis oppgaven med å skrive en argumenterende tekst i samfunnsfag, og dermed gjøres dette til et tverrfaglig prosjekt i samfunnsfag og norsk. Det tverrfaglige elementet er også noe Haavik poengterer i sin artikkel, hvor hun blant annet skriver at: «*Elevene øver på å uttrykke seg faglig, produserer sammensatte tekster og får mye skrivetrening. Vi jobber med rettskrivning og å forstå ulike sjangere. Det åpner for et samarbeid med fellesfag, for eksempel norsk [...]*» (Haavik, 2012, s. 44). Pedagogisk bruk av blogg blir i så måte ikke bare et verktøy for å trene elevenes digitale ferdigheter og skriveferdigheter som grunnleggende ferdigheter, men representerer også et godt verktøy for tverrfaglig arbeid.

Avslutning

Blogg er et sosialt medium som man med fordel kan ta i bruk som læringsverktøy og læringsarena i norskundervisningen. Gjennom denne teksten har jeg vært innom elementer som understreker at bloggen kan bidra til å oppfylle ulike læringsmål og brukes på ulike måter i norskundervisningen, men også i tverrfaglig arbeid. I norskundervisning skiller imidlertid bloggen seg ut som et godt læringsverktøy å ta i bruk for å utvikle elevenes skrivekompetanse. Dette kan blant annet gjøres gjennom å gi elevene oppgaver med trekk fra

den prosessorienterte skrivepedagogikken, hvor elevene legger ut flere utkast og gir hverandre tilbakemeldinger i kommentarfeltet. Samtidig krever pedagogisk bruk av blogg at man som lærer selv besitter tilstrekkelig digital kompetanse, og at man er forberedt på en rekke problemstillinger som kan oppstå underveis i arbeidet. Disse problemstillingene knytter seg blant annet til temaer som personvern, opphavsrett og kildekritikk. Like fullt ligger det også viktig læring for elevene i arbeid med problemstillinger knyttet til disse emnene.

Litteraturliste

Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Breivik, J. M. (2015). *Læring i en digital tid*. Bergen: Fagbokforlaget.

Fjørtoft, H. (2014). *Norskdidaktikk*. Bergen: Fagbokforlaget.

Haavik, B. I. H. (2012). Bruk av blogg i undervisning: Elever som «prosumenter» i et performert klasserom. *Bedre skole*, 2012 (1), 40-46. Hentet fra https://www2.utdanningsforbundet.no/upload/Tidsskrifter/Bedre%20Skole/BS_nr_1_11/BS_1-12/UTD-BedreSkole-0112-WEB_Haavik.pdf.

Krokan, A. (2012). *Smart læring: Hvordan IKT og sosiale medier endrer læring*. Bergen: Fagbokforlaget.

Orlando, J. (2010, 7. juni). Blogging to Improve Student Learning: Tips and Tools for Getting Started. Hentet fra <https://www.facultyfocus.com/articles/effective-teaching-strategies/blogging-to-improve-student-learning-tips-and-tools-for-getting-started/>.

Utdanningsdirektoratet. (2006). *Læreplan i norsk* (NOR1-05). Hentet fra <https://www.udir.no/kl06/NOR1-05/>